

UCHWAŁA NR XLII/559/2021

RADY MIEJSKIEJ LESZNA

z dnia 30 września 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Leszczyńskiego Programu Wspierania Osób Starszych na lata 2021- 2024”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Leszczyński Program Wspierania Osób Starszych na lata 2021-2024”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Leszna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej Leszna

Tomasz Malepszy

Załącznik do Uchwały nr XLII/559/2021
Rady Miejskiej Leszna z dnia 30 września 2021 roku

**Leszczyński Program
Wspierania Osób Starszych
na lata 2021-2024**

Leszno, wrzesień 2021

Wstęp.....	4
1. Diagnoza/Demografia.....	6
2. Przepisy prawne.....	11
3. Cel główny.....	12
4. Cele szczegółowe.....	12
5. Odbiorcy.....	14
6. Realizatorzy.....	14
7. Wskaźniki.	15
8. Monitoring i sprawozdawczość.....	16
9. Źródła finansowania.....	16
10. Podsumowanie.....	17

Wstęp

Leszczyński Program Wsparcia Osób Starszych na lata 2021-2024, zwany w dalszej części „Programem” opracowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest odpowiedzią na zmieniającą sytuację demograficzną oraz starzenie się społeczeństwa w mieście Lesznie.

Bezpośrednią przyczyną starzenia się społeczności jest spadek przyrostu naturalnego, migracje oraz wzrastająca liczba osób starszych.

Zmiany demograficzne i społeczne, które związane są właśnie z procesem starzenia się ludności, wymagają od samorządów i instytucji realizacji wielu zadań, które sprzyjają zaspokojeniu potrzeb coraz liczniejszej grupy osób starszych.

Starzenie się społeczeństwa wpływa na wszystkie dziedziny życia społeczno-ekonomicznego i wymaga fundamentalnych zmian w realizacji lokalnej polityki społecznej. Zmiany te powinny gwarantować lepszą jakość życia seniorów, szczególnie gdy pojawiają się trudności zdrowotne, socjalne, mieszkaniowe czy finansowe, które powodują coraz większe problemy w codziennym funkcjonowaniu. Dodatkowym zagrożeniem, które pojawiło się w ostatnim czasie jest koronawirus COV SARS 19, który przyczynił się do ograniczenia korzystania z usług medycznych, a co za tym idzie, pogorszenie się stanu zdrowia seniorów. Przez pandemię ograniczono także kontakty społeczne, które przyczyniły się do głębokiego osamotnienia i izolacji. Te wszystkie aspekty powodują coraz większe problemy seniorów w codziennym funkcjonowaniu.

W związku z tym, aby zapewnić godne warunki życia starzejącego się społeczeństwa należy z jednej strony zapewnić im wsparcie i opiekę, z drugiej stworzyć warunki do aktywności społecznej, kulturalnej, zawodowej czy osobistej. Niezbędne jest zatem wdrażanie wielu działań ułatwiających funkcjonowanie w społeczeństwie osób starszych. Konieczne jest tworzenie przestrzeni dla osób starszych, która skupia wiele działań aktywizujących, opiekuńczych, profilaktycznych czy terapeutycznych, sprzyja samodzielnemu zaspokajaniu potrzeb i umożliwia uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym.

Realizacja nowych zadań jest nie tylko szansą dla osób starszych, ale i dla całej lokalnej społeczności, która przyczynia się do zwiększania kapitału społecznego.

Leszczyński Program Wspierania Osób Starszych na lata 2021-2024 spójny jest z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Leszna na lata 2017-2023. Określa politykę miasta Leszna na rzecz osób starszych jako jeden z głównych priorytetów rozwoju miasta.

Program skierowany jest do wszystkich osób starszych z terenu miasta Leszna, osób aktywnych fizycznie i społecznie, a także osób niesamodzielnych potrzebujących wsparcia i opieki.

1. Diagnoza/ Demografia

Liczba osób starszych w wielu krajach Europy, w tym w Polsce rośnie w bardzo szybkim tempie.

W 2010 r. w państwach członkowskich UE żyło nieco ponad 87 mln osób w wieku 65+, co stanowi około 17,4% ludności Unii. Te dane można porównać z danymi z 1985 r., kiedy w państwach członkowskich UE osób w wieku 65 lat i starszych było 59,3 mln (12,8% ludności UE). W 2019 r. ponad jedna piąta (20,3 %) ludności UE miała co najmniej 65 lat.

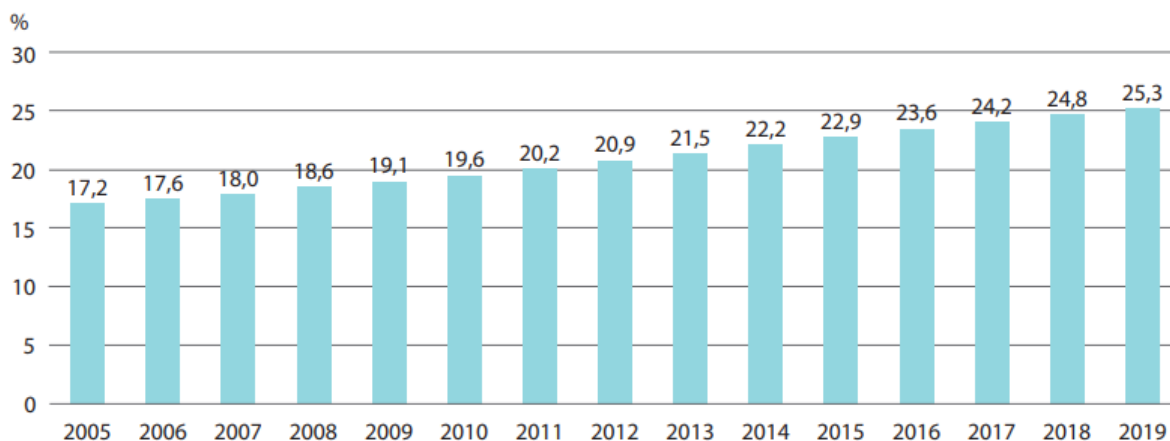
W Polsce w 2019 r. liczba ludności wynosiła 38 382 576, z czego 51,6% stanowią kobiety, a 48,4% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 0,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,9 lat. Prognozowana liczba mieszkańców Polski w 2050 roku wynosi 33 950 569, z czego 17 387 024 to kobiety, a 16 563 545 mężczyźni.

Problem starzejącego się społeczeństwa dotyka również Polskę. W 2019 r. liczba osób w wieku 60 lat i więcej przekroczyła 9,7 mln i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 2,1%. Odsetek osób starszych w populacji Polski osiągnął poziom 25,3%. Silny wzrost udziału osób starszych obserwuje się od 2006 r. W 2005 r. udział ten wyniósł 17,2%, wzrósł do poziomu 22,9% w 2015 r., a w 2019 r. ukształtował się na poziomie 25,3%.

Według prognozy GUS, liczba ludności w wieku 60 lat i więcej w Polsce w roku 2030 wzrośnie do poziomu 10,8 mln, a w 2050 r. wyniesie 13,7 mln. Osoby te będą stanowiły około 40% ogółu ludności Polski.

Wykres 1. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w liczbie ludności ogółem w Polsce w latach 2005-2019.

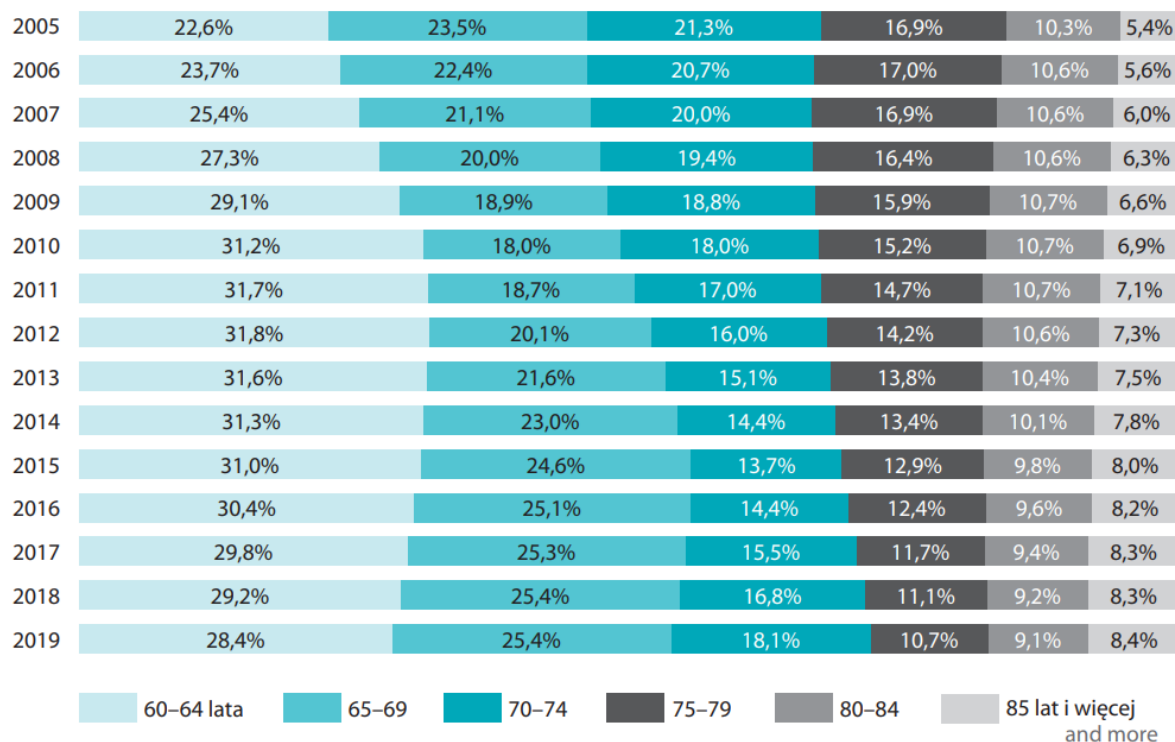

Źródło: GUS

W 2019 r. najliczniejszą grupę seniorów stanowiły osoby w wieku 60–64 lata. Ich udział w ogólnej liczbie osób starszych wyniósł 28,4%. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 85 lat i więcej. Ich udział w populacji osób w wieku senioralnym ukształtował się w 2019 r. na poziomie 8,4%. Należy jednak zauważyć, iż pomimo wciąż największego udziału najmłodszych seniorów w populacji osób starszych, udział ten od 2013 r. sukcesywnie maleje. W 2019 r. w stosunku do roku poprzedniego odsetek osób w grupie wieku 60–64 lata spadł o 0,8 p. proc, zaś w odniesieniu do roku 2012 – o 3,4 p. proc. Polska znajduje się w przededniu podwójnego starzenia się ludności, gdzie oprócz wzrostu liczby osób w wieku senioralnym, następuje wzrost udziału najstarszych grup w strukturze wieku seniorów, co wskazuje wykres 2.

Wykres 2. Struktura osób w wieku 60 lat i więcej w Polsce według grup wieku w latach 2005 – 2019.

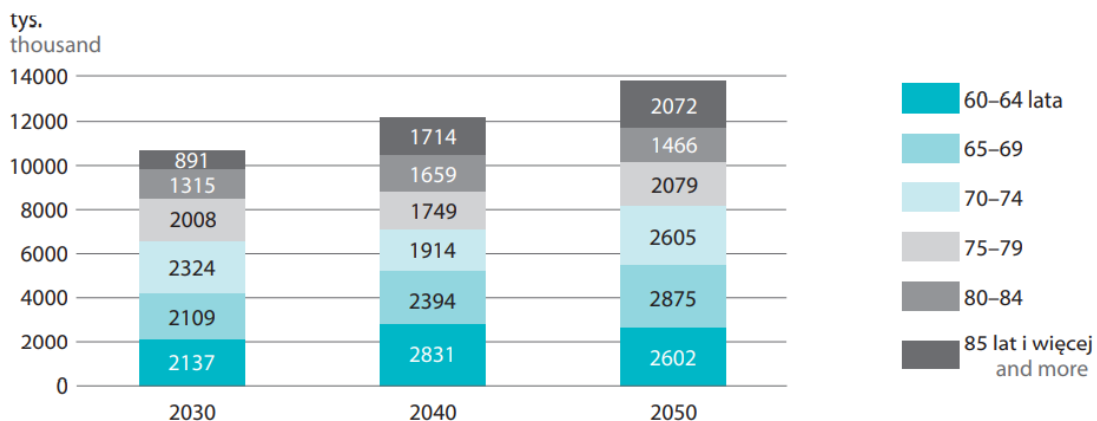

Źródło: GUS

Według prognozy GUS, w populacji osób w wieku 60 lat i więcej zmiany nastąpią także w poszczególnych grupach wieku. W 2050 r. w przypadku najmłodszej grupy osób w wieku senioralnym (60–64 lata) nie będzie obserwowano zwiększenia liczebności w stosunku do roku 2019. Najwięcej przybędzie osób w najstarszej grupie wieku 85 lat i więcej. Prognozuje się, że liczebność tej grupy zwiększy się ponad 2,5-krotnie w porównaniu z rokiem 2019.

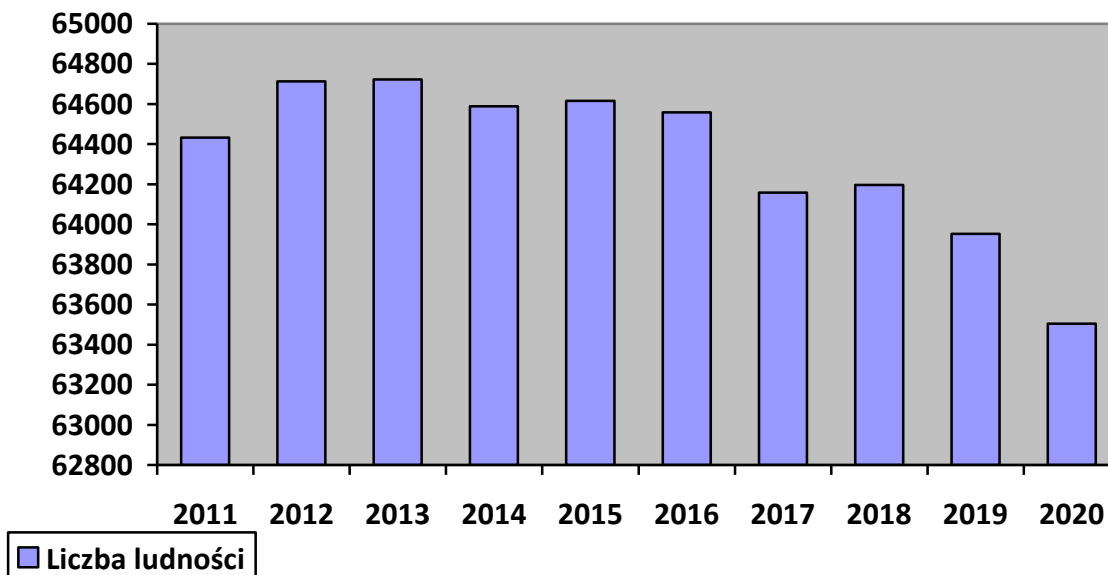
Wykres 3. Prognoza ludności w wieku 60 i więcej w Polsce na lata 2030 – 2050.

Źródło: GUS

Stan ludności miasta Leszna w 2020 r. wyniósł 63505, a w 2019 r. - 63952 osób. Podobnie jak w Polsce i Europie, w Lesznie odnotowuje się ujemny przyrost rzeczywisty ludności, co wskazuje wykres 4.

Wykres 4. Liczba ludności w mieście Lesznie w latach 2011-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Analizując poniższą tabelę, według prognozy demograficznej GUS w perspektywie do roku 2050 populacja miasta Leszna w dalszym ciągu będzie się zmieniać. Do roku 2050

przewiduje się spadek ludności o 10074.

Tabela 1. Prognoza liczby ludności w mieście Lesznie.

	Prognoza liczby ludności Leszna w latach według płci			
	2020	2030	2040	2050
Ogółem	63 504	60 889	57 251	53 430
Mężczyźni	30 197	28 769	27 039	25 372
Kobiety	33 307	32 120	30 212	28 058

Źródło: GUS

Zmiany w strukturze wiekowej miasta Leszna wskazują na postępujący się proces starzenia się społeczeństwa. Maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, rośnie natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. W 2020 r. struktura wiekowa w mieście Lesznie wyglądała następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) – 11672 ludności (spadek o 101 do roku 2019),
- osoby w wieku produkcyjnym (18-59/69 lat) – 36999 ludności (spadek o 689 do roku 2019),
- osoby w wieku poprodukcyjnym (60/65 i więcej) – 14935 ludności (wzrost o 343 do roku 2019).

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym w mieście Lesznie przez ostatnie 10 lat stale zwiększa się. W 2020 r. liczba osób powyżej 60 roku życia wyniosła 14935, co stanowiło aż 24% ogólnej liczby mieszkańców miasta Leszna.

Tabela 2: Liczba osób w wieku 60 lat i więcej w mieście Lesznie w latach 2011-2020.

ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wiek 60 lat i więcej	10396	10998	11982	12075	12619	13206	13703	14179	14592	14935
%ogółu mieszkańców miasta Leszna	16%	17%	18%	19%	20%	20%	21%	22%	23%	24%
Liczba mieszkańców	64432	64713	64722	64589	64616	64559	64159	64197	63952	63505

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

2. Przepisy prawne

Zmiany demograficzne i społeczne (zachodzące w strukturze wieku mieszkańców) stanowią wyzwanie dla polityki regionalnej, a potrzeba realizacji intensywnych działań w tym zakresie widoczna jest w wielu dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.

Leszczyński Program Wsparcia Osób Starszych na lata 2021-2024 jest spójny z dokumentami strategicznymi lokalnymi, krajowymi i europejskim, takimi jak:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Lesznie na lata 2017-2023,
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- Ustawa z dnia 24 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025,
- Program wieloletni "Senior+" na lata 2021-2025,
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku,
- Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ.

3. Cel główny

Głównym celem Programu jest poprawa jakości życia i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów po zakończeniu aktywizacji zawodowej, a także dbałość o kondycję psychospołeczną, zwiększenie aktywności, wzmocnienie integracji międzypokoleniowej, poprawa dostępności usług poprzez dostosowanie oferty do potrzeb oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku seniorów.

4. Cele szczegółowe

- **Rozwój systemu wsparcia, opieki i usług zdrowotnych, poprzez:**
 - tworzenie instytucji zapewniających całodobową i dzienną opiekę dla osób starszych,
 - rozwój form wsparcia dla opiekunów osób starszych poprzez realizację usługi asystenta osoby starszej,
 - rozwijanie i promowanie specjalistycznych usług opiekuńczych,
 - wsparcie tworzenia rodzinnych domów pomocy społecznej, placówek wsparcia dziennego,
 - realizację projektów w zakresie rozwoju infrastruktury pomocy społecznej na rzecz osób starszych,
 - rozwój usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób starszych,
 - zwiększanie działań skierowanych na utrzymanie zdrowia oraz zwiększenie do programów profilaktycznych,
 - zwiększanie współpracy pomiędzy instytucjami realizującymi usługi społeczne i zdrowotne na rzecz osób starszych,
 - podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie opieki geriatrycznej,
 - promowanie zachowań zdrowotnych zapewniające jak najdłuższe samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie,
 - wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
 - ułatwienie dostępu do usług, m.in. Teleopieka,

- promowanie wolontariatu i zwiększenie roli organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wskazanych w art. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, które działają na rzecz osób starszych,
- pomoc osobom/rodzinom opiekującym się osobami starszymi, poprzez pomoc materialną, poradnictwo prace socjalna oraz usługi opiekuńcze,
- promocja zdrowia.

▪ **Aktywizacja i motywowanie osób starszych do udziału w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, poprzez:**

- wspieranie inicjatyw tworzenia miejsc przyjaznych seniorom, m.in. kluby seniora, placówki wsparcia dziennego,
- poszerzanie oferty Domów Seniora,
- ułatwienie dostępu do usług, m.in. Karta Seniora, Złota Rączka,
- zwiększanie dostępności do ofert kulturalnych, edukacyjnych, sportowych, zawodowych,
- prowadzenie działań chroniących seniorów przed wykluczeniem cyfrowym oraz rozwijanie umiejętności osób starszych w zakresie korzystania z nowych technologii,
- organizowanie aktywnych form spędzania wolnego oraz wydarzeń o charakterze międzypokoleniowym,
- promocję aktywności fizycznej, poprzez stworzenie oferty zajęć sportowych z wykorzystaniem miejskiej infrastruktury sportowej,
- budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczności oraz szerzenie ogólnodostępnych informacji uświadamiających kwestie związane z procesem starzenia się,
- wydawanie informatora dla seniorów,
- promowanie postaw przedsiębiorczych i zawodowych wśród seniorów,
- promowanie działalności i twórczości osób starszych,
- rozwój wolontariatu wśród młodzieży na rzecz osób starszych,
- realizację projektów w zakresie zwiększania poziomu aktywności osób starszych,
- zlecanie organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom wskazanym w art. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zadań z zakresu edukacji osób starszych,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi zgodnie z ustawą o pożytku publicznym i wolontariacie.

▪ **Bezpieczeństwo i przeciwdziałanie przemocy, poprzez:**

- zwiększanie świadomości osób starszych na temat bezpieczeństwa i przemocy,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej, policji, służby zdrowia oświaty w zakresie bezpieczeństwa i przeciwdziałania przemocy wobec osób starszych,
- zacieśnienie współpracy z policją, strażą miejską w sprawach dotyczących bezpieczeństwa seniorów,
- prowadzenie akcji i kampanii informacyjnych za pośrednictwem dostępnych mediów,
- zwiększanie ofert usług świadczonych w miejscu zamieszkania seniora,
- usytuowanie ławek w parkach, na trasach prowadzą do przystanków i sklepów,
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalno-bytowego osób starszych m.in. wsparcie osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej,
- zwiększenie dostępu do informacji i poradnictwa dla osób starszych,
- rozwój usług transportowych dla osób starszych mających problemy z poruszaniem.

5. Odbiorcy

Program skierowany jest do

- osób powyżej 60 roku życia zamieszkałe na terenie miasta Leszna,
- osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji rodzinnej,
- osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji zdrowotnej i materialno-bytowej,
- osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi,
- jednostek samorządu terytorialnego,
- organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wskazanych w art. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- wolontariuszy.

6. Realizatorzy

Podstawą efektywnych działań zawartych w Programie jest przede wszystkim współpraca jednostek miasta Leszna oraz instytucji, które poprzez współpracę formalną i nieformalną działają na rzecz osób starszych.

Realizatorami Programu są m.in.:

- Urząd Miasta Leszna,
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,

- Dom Seniora,
- Jednostki Organizacyjne miasta Leszna,
- Leszczyńska Rada Seniorów,
- Jednostki Oświatowe i Edukacyjne oraz Instytucje Kulturalne i Sportowe,
- Kluby Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Placówki Opieki Zdrowotnej,
- Policja,
- Organizacje pozarządowe i inne podmioty wskazane w art. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Podmioty Ekonomii Społecznej,
- Szkoły, uczelnie,
- Wolontariusze, grupy samopomocowe i grupy nieformalne,
- Inne podmioty zainteresowane współpracą w realizacji Programu.

7. Wskaźniki

- liczba podmiotów świadczących usługi opiekuńcze,
- liczba osób starszych korzystających z usług opiekuńczych,
- liczba osób starszych z terenu miasta Leszna przebywających w Domu Pomocy Społecznej,
- liczba osób starszych korzystających ze wsparcia w Środowiskowych Domach Pomocy,
 - liczba osób starszych korzystających z pobytu w mieszkaniu chronionym/treningowym,
 - liczba osób starszych korzystających z usługi opieki wytchnieniowej,
- liczba osób, starszych korzystających z pomocy sąsiedzkiej,
- liczba osób, które skorzystały z nieodpłatnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
- liczba pracowników pomocy społecznej przeszkolonych w zakresie potrzeb seniorów,
- liczba opiekunów korzystających ze szkoleń w zakresie wiedzy opiekuńczej i opieki wytchnieniowej, wprowadzonych dobrych praktyk w obszarze wspierania osób starszych,
- liczba wolontariuszy opiekuńczych,

-
- liczba organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wskazanych w art. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie działających na rzecz osób starszych,
 - liczba osób korzystających z grup wsparcia,
 - liczba osób starszych korzystających z pomocy finansowej,
 - liczba osób starszych, których sytuacja jest monitorowana, z uwagi na trwającą lub zakończoną procedurę „Niebieskiej Karty”.

8. Monitoring i sprawozdawczość

Monitoring to efektywny i skuteczny sposób umożliwiający zarządzanie Programem. Pozwala ocenić postępy podejmowanych działań, weryfikuje kierunki zmian, a także pozwala na usprawnianie działań i dostosowanie ich do zmieniających się warunków. Za monitoring odpowiedzialne będą podmioty realizujące Program, które w cyklu dwuletnim dokonywać będą analizy jakościowej i ilościowej wykonywanych zadań.

9. Źródła finansowania

Zakres realizacji zadań zawartych w Programie będzie realizowany przy zakładanym udziale środków własnych miasta i finansowania zewnętrznego zgodnie z zasadą subsydiarności.

Program może być finansowany z następujących źródeł:

- budżet państwa,
- budżet samorządu województwa wielkopolskiego,
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Narodowego Funduszu Zdrowia,
- środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne, programy rządowe,
- środki z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,

- środki własne organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wskazanych w art. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- fundusze celowe.

10. Podsumowanie

Leszczyński Program Wspierania Osób Starszych na lata 2021-2024 jest Programem o charakterze długofalowym, która zmierza do osiągnięcia celu głównego, jakim jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów po zakończeniu aktywizacji zawodowej.

Tematyka osób starszych zajmuje ważne miejsce w polityce społecznej, a przedstawiony dokument wskazuje, że obszar polityki senioralnej w mieście Lesznie ze względu na swoją specyfikę i adresatów, wymaga ciągłej aktualizacji i podejmowania nowych wyzwań.

Realizacja zadań zawartych w Programie przyczyni się do znacznych zmian w zakresie funkcjonowania osób starszych. Im szybciej zostaną one wdrożone, tym łatwiej będzie zmierzyć się z problemami, jakie niesie za sobą życie w starzejącym się społeczeństwie.

Uzasadnienie

do uchwały Nr XLII/559/2021 Rady Miejskiej Leszna z dnia 30 września 2021 roku

w sprawie: przyjęcia „Leszczyńskiego Programu Wspierania Osób Starszych na lata 2021- 2024”

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym rekomenduje się Radzie Miejskiej Leszna przyjęcie „**Leszczyńskiego Programu Wspierania Osób Starszych na lata 2021- 2024**”. Jednym z największych wyzwań, wobec którego obecnie stoi Polska, a w tym także Leszno, jest starzenie się społeczeństwa. Jest to skutek długofalowych procesów demograficznych i społecznych, które obserwujemy w całej Europie. Dlatego rok 2012 został ogłoszony przez UE - Europejskim Rokiem Aktywności Ludzi Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej.

Dokument został szeroko omawiany i konsultowany ze środowiskami senioralnymi miasta Leszna, m. in. z przedstawicielami Leszczyńskiej Rady Senioralnej, a także poddany był głębokiej dyskusji podczas posiedzeń Komisji Spraw Społecznych Rady Miejskiej Leszna.

Program wpisuje się w „Strategię rozwiązywania problemów społecznych w mieście Lesznie na lata 2017-2023”.

W związku z powyższym zasadne jest przyjęcie powyższej uchwały.

Opracował:
MOPR